

Spis treści

1. WSTĘP

2. PODSTAWA PRAWNA

3. DIAGNOZA ŚRODOWISKA LOKALNEGO .

3.1 Ludność Ciechocinka .

3.2 Charakterystyka świadczeniobiorców MOPS

3.3 Piecza zastępcza

3.4 Sytuacja osób bezrobotnych .

4. ANALIZA SWOT STANU ISTNIEJĄCEGO

4.1 Działania do realizacji

5. CELE, ZADANIA I MIERNIKI

5.1 Cel główny

5.2 Cele szczegółowe

5.3 Sposoby realizacji celów szczegółowych

6. ZADANIA I MIERNIKI

7. REZULTATY

8. ZASOBY

9. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

10. MONITOROWANIE

11. PODSUMOWANIE

1. WSTĘP

System wspierania rodziny i pieczy zastępczej został utworzony ze względu na:

- „dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności,
- dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci,
- w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami

(z preambuły ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości. Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018 jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do prawidłowego funkcjonowania, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Działania realizowane w ramach programu będą skoncentrowane na dzieciach i całych rodzinach, również w sytuacjach, gdy dzieci zostaną umieszczone poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczych.

Rodzina jest podstawowym środowiskiem funkcjonowania i rozwoju dziecka, które powinno zapewnić mu bezpieczeństwo fizyczne i emocjonalne. Oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na dziecko, przekazując mu system wartości, tradycje, kształtując jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest też najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Dlatego, jeżeli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań.

Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w pełnieniu funkcji opiekuńczo -

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018

wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodziny, którym często towarzyszy problem ubóstwa, długotrwałego bezrobocia, czy zagrożenie bezdomnością. Rodziny takie wymagają stałego wsparcia i monitorowania przez przedstawicieli różnych grup zawodowych: pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów, policji oraz opiekunów świetlic środowiskowych, itp. Praca z rodziną winna być połączona z jej własną aktywnością. Organizując różnorodne formy pomocy na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Stąd podstawowym założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej nie oznacza rozwiązania problemu rodziny. Z uwagi na więzi emocjonalne dziecka z rodziną i środowiskiem konieczne jest motywowanie rodziców do zmiany oraz praca prowadząca do stworzenia prawidłowych warunków rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej i jego powrót do domu. Dlatego polityka państwa oraz wszelkie działania instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych powinny być nakierowane na pomoc udzielaną rodzinie i w rodzinie. Działania władz państwowych i samorządowych w takich sytuacjach określa ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Ciechocinek jako miasto sanatoryjne posiada fachową kadre uzdrowiskową, szeroką ofertę instytucji kultury (kino, MCK, Biblioteka) zlokalizowane jest szkolnictwo średnie, funkcjonuje sieć przedszkoli, zarówno o charakterze publicznym, jak też niepublicznym. Dobrze wyposażona baza sportowa oraz prężnie działający ośrodek kultury tworzą możliwości samorealizacji, rozwoju zainteresowań oraz udziału w różnorodnych imprezach kulturalnych i sportowych. Miasto posiada również rozbudowany i dobrze działający system pomocy społecznej, na rzecz osób bezrobotnych, starszych, niepełnosprawnych, bezdomnych, rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, czy też osób wykluczonych bądź zagrożonych marginalizacją społeczną

Kierownikowi MOPS udzielono imiennego upoważnienia do prowadzenia postępowań z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych wynikających z zadań własnych gminy miejskiej Ciechocinek w zakresie określonym ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadania związane z udzielaniem pomocy rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych realizuje Dział Pomocy Środowiskowej do którego należy w szczególności:

- 1) prowadzenie pracy socjalnej oraz rozwijanie nowych metod pracy socjalnej;
- 2) rozpoznawanie, diagnozowanie potrzeb i organizowanie pomocy stosownie do

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018

indywidualnych potrzeb i sytuacji osób i rodzin;

- 3) przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych, kompletowanie dokumentów oraz podejmowanie innych niezbędnych czynności związanych ze świadczeniem różnorodnych form pomocy;
- 4) planowanie pomocy oraz kontrolowanie czy udzielona pomoc spełnia swoje zadania;
- 5) udzielanie pełnych informacji osobom o przysługujących im świadczeniach i dostępnych formach pomocy oraz o podmiotach działających na rzecz jednostek i rodzin;
- 6) pobudzanie aktywności społecznej klientów Ośrodka oraz ich rodzin, inspirowanie i wspieranie dążeń do osiągnięcia samodzielności;
- 7) zawieranie kontraktów socjalnych z osobami lub rodzinami znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej celem jej rozwiązania;
- 8) inicjowanie nowych rozwiązań mających na celu zapobieganie niekorzystnym zjawiskom oraz poprawę sytuacji osób wymagających pomocy;
- 9) podejmowanie interwencji kryzysowej;
- 10) podejmowanie działań zmierzających do zwiększenia dostępności do usług poradnictwa dla poszczególnych grup społecznych;
- 11) kierowanie osób do placówek udzielających wyspecjalizowanej pomocy;
- 12) udzielanie informacji na podstawie wniosku o udostępnianie danych ze zbioru danych osobowych, zgodnie z przepisami w tym zakresie;
- 13) współdziałanie z organami samorządu lokalnego, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej;
- 14) przygotowanie danych do opracowania planów i sprawozdań finansowych i merytorycznych;
- 15) przygotowywanie na zlecenie Kierownika materiałów służących opracowywaniu diagnoz, programów i projektów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych;
- 16) realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz opracowanych i wdrażanych w Ośrodku programów i projektów;
- 17) współuczestniczenie we wdrożeniu i rozwijaniu regionalnych i lokalnych programów pomocy społecznej, w tym osłonowych ukierunkowanych na podniesienie jakości życia i łagodzenia skutków ubóstwa i wykluczenia społecznego;
- 18) prowadzenie ewidencji i rejestrów z zakresu Działu;
- 19) zapewnienie wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, polegającej w szczególności na:
 - a) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie,
 - b) wzmocnieniu roli funkcji rodziny,
 - c) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny,

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018

- d) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny,
- e) pomocy w integracji rodziny,
- f) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny,
- g) dążeniu do reintegracji rodziny.

Obecnie zatrudniony jeden asystent rodziny, współpracujący na bieżąco z pracownikami socjalnymi Ośrodka. Naczelnym zadaniem Działu jest udzielanie rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wspieranie rodziny jest prowadzone w formie:

- 1) pracy z rodziną,
- 2) pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Ad. 1. Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i przy aktywnym współdziałaniu. Praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie:

- konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;
- terapii i mediacji;
- usług opiekuńczych i specjalistycznych dla rodzin z dziećmi;
- pomocy prawnej;
- organizowania grup wsparcia lub grup samopomocowych.

W przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informacje o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza wywiad środowiskowy i po analizie sytuacji może zawnioskować o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny.

Współpraca między rodziną a asystentem opiera się na wspólnym opracowaniu i realizacji planu pracy. W zależności od indywidualnej sytuacji rodziny plan pracy obejmuje udzielanie przez asystenta wsparcia w następujących obszarach:

- 1) w poprawie sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- 2) pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych,
- 3) pomocy w rozwiązywaniu problemów psychologicznych,
- 4) pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi,
- 5) motywowaniu członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych i pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej,
- 6) motywowaniu do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych,
- 7) udzielaniu wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018

psychoedukacyjnych,

- 8) prowadzeniu indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci.

Do zadań asystenta rodziny należy również:

- 1) prowadzenie dokumentacji dotyczącej prowadzenia pracy z rodziną,
- 2) sporządzanie okresowej oceny sytuacji rodziny,
- 3) monitorowanie sytuacji rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- 4) sporządzanie na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach,
- 5) współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,
- 6) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym i grupą roboczą,
- 7) podejmowanie działań interwencyjnych w sytuacji zagrożenia życia lub bezpieczeństwa dziecka i rodziny.

2. PODSTAWA PRAWNA

Obowiązek opracowania i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny wynika z art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U.z 2016 r. poz.575.). W myśl w/w art. gmina zobowiązana jest również do tworzenia systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

3. DIAGNOZA ŚRODOWISKA LOKALNEGO

Gminny Program Wspierania Rodziny w mieście Ciechocinek na lata 2016 – 2018 powstał w oparciu o diagnozę problemów rodzin z terenu miasta Ciechocinka, przeżywających trudności opiekuńcze i wychowawcze, opracowaną m.in. na podstawie danych statystycznych pochodzących ze źródeł ewidencji ludności Urzędu Miejskiego w Ciechocinku rejestrów i sprawozdań Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechocinku danych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Aleksandrowie Kujawskim , danych Komendy Powiatowej Policji w Ciechocinku i danych z PUP w Aleksandrowie Kujawskim.

Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ciechocinku oraz analiza społeczna Miasta Ciechocinka zawarta w Strategii Rozwoju Gminy Miejskiej Ciechocinek na lata 2015- 2020.

Dla potrzeb opracowania niniejszego Programu zebrano informacje nt. liczby mieszkańców, ilości dzieci z terenu Ciechocinka umieszczonych w pieczy zastępczej, sytuacji osób bezrobotnych, skali

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018

korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, a także innych świadczeń udzielanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechocinku. Przeprowadzono także analizę SWOT.

3.1 Ludność Ciechocinka

W Ciechocinku, według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku, zamieszkuje 10.719 osób, w tym 5878 kobiet i 4841 mężczyzn. Od kilku lat obserwowany jest w mieście systematyczny, choć wprawdzie powolny spadek liczby mieszkańców. Wraz ze spadkiem liczby mieszkańców zachodzą niekorzystne zmiany w strukturze ludności według wieku.

Tabela nr 1. Liczba ludności Ciechocinka i jej struktura według wieku w latach 2014 – 2015.

Wyszczególnienie	Rok 2014	Rok 2015
mieszkańcy w osobach		
ogółem	10791	10719
kobiety		
Ogółem	5910	5878
Wiek 0-17	734	740
Wiek 18-59	3151	3081
Wiek 60 lat i więcej	2025	2057
mężczyźni		
ogółem	4881	4841
Wiek 0-17	819	808
Wiek 18-64	3203	3149
Wiek 65 lat i więcej	859	884

Źródło: na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Ciechocinku

Dane ogólnokrajowe dotyczące struktury społeczeństwa wskazują na postępujący proces jego starzenia. Podobną tendencję obserwujemy wśród społeczności ciechocińskiej. Na podstawie przedstawionych powyżej danych lokalnych można zaobserwować wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Dominującą grupę mieszkańców Ciechocinka stanowi ludność w wieku produkcyjnym, choć w tej grupie populacji odnotowywany jest systematyczny spadek. Większą część lokalnej społeczności stanowią kobiety. W grupie osób w wieku poprodukcyjnym stale odnotowuje się znaczną przewagę liczby kobiet nad liczbą mężczyzn. Można na tej podstawie wnioskować, iż średnia długość życia kobiet jest znacznie wyższa niż mężczyzn.

Pomimo wskazanych wyżej niekorzystnych tendencji demograficznych społeczność ciechocińską należy postrzegać jako młodą. Albowiem ludność w wieku poprodukcyjnym stanowi zaledwie 26,72 % ogólnej liczby mieszkańców Ciechocinka w roku 2014 i 27,43% - w roku 2015, podczas gdy ludność

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018

w wieku produkcyjnym stanowi 73,28 % - w roku 2014 i 72,56 % - w roku 2015, a ludność w wieku przedprodukcyjnym w obu analizowanych latach stanowi 14% %. Niepokojący jest odnotowany na przestrzeni ostatnich dwóch latach ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego.

3.2 Charakterystyka świadczeniobiorców MOPS

W przypadkach, gdy rodzina nie podołała problemom codziennego życia i jej funkcjonowanie w obecnym stanie stało się niemożliwe, należy podjąć interwencję polegającą na zapewnieniu bezpieczeństwa dla wszystkich jej członków, a ponadto podjąć pracę na rzecz przywrócenia zdolności rodziny do prawidłowego funkcjonowania. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechocinku udziela pomocy finansowej na potrzeby bieżące dla zapewnienia rodzinom tzw. minimum egzystencji oraz wsparcia socjalnego i środowiskowego.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechocinku jest głównym realizatorem zadań pomocy społecznej w imieniu miasta Ciechocinka Ponadto MOPS realizuje inne zadania mające na celu wsparcie rodziny, a w szczególności należące do kompetencji gminy na podstawie ustaw:

- 1) o świadczeniach rodzinnych;
- 2) o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- 3) o dodatkach mieszkaniowych;
- 4) o systemie oświaty
- 5) o świadczeniach wychowawczych

Tabela Nr 2. rzeczywista liczba rodzin objęta pomocą przez MOPS w latach 2014 - 2015

Kategorie świadczeń	Liczba rodzin	
	2014	2015
Świadczenia z pomocy społecznej	579	583
Świadczenia rodzinne	254	245
Świadczenia alimentacyjne	76	79

Źródło: na podstawie sprawozdań MOPS

Pomoc społeczna jest elementem składowym systemu zabezpieczenia społecznego. Stosowanie do art. 2 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej jest ona instytucją polityki społecznej państwa, mającą

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018

na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Ustawa o pomocy społecznej określa przesłanki udzielania pomocy osobom i rodzinom, do których należą:

- 1) ubóstwo;
- 2) sieroctwo;
- 3) bezdomność;
- 4) bezrobocie;
- 5) niepełnosprawność;
- 6) długotrwała lub ciężka choroba;
- 7) przemoc w rodzinie;
- 8) potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi;
- 9) potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- 10) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego,
- 11) zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- 12) brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- 13) trudność w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą
- 14) trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 15) alkoholizm lub narkomania;
- 16) zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa;
- 17) klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Najważniejszymi przesłankami korzystania z pomocy społecznej w Ciechocinku w latach 2014 – 2015 były:

- 1) bezrobocie;
- 2) długotrwała lub ciężka choroba;
- 3) niepełnosprawność;
- 4) bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w rodzinach niepełnych;
- 5) potrzeba ochrony macierzyństwa.

Najmniej liczną grupę stanowiły osoby, które korzystały z pomocy społecznej z powodu sieroctwa, przemocy w rodzinie i narkomanii.

Tabela Nr 3. przesłanki przyznawania pomocy w latach 2014 – 2015

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018

Powód przyznania pomocy	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinie	
	2014	2015	2014	2015
Ubóstwo	398	399	794	778
Bezrobocie	325	304	706	653
Niepełnosprawność	221	154	333	257
Długotrwała choroba	33	34	62	68
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych	26	55	77	90
Alkoholizm	59	44	954	61
Narkomania	2	2	5	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa			15	19
Bezdomność	9	14	9	14
Trudności po przystosowaniu po opuszczeniu zakładu karnego	6	11	10	14
Zdarzenie losowe	1	4	1	7
Kłęski żywiołowe i ekologiczne	0	0	0	0
Sieroctwo	0	0	0	0
Przemoc w rodzinie	7	7	21	25

W 2015 roku różnymi dostępnymi formami pomocy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechocinku objął wsparciem 583 rodzin, w których żyło 975 osób. Ilość środowisk, którym udzielono pomocy, była większa niż w roku 2014.

Miasto Ciechocinek na potrzeby realizacji zadań pomocy społecznej podzielono na 4 rejony opiekuńcze, w których pracę z osobami i rodzinami wymagającymi wsparcia prowadzą pracownicy socjalni. W zależności od rozeznaczonych w środowisku potrzeb pomoc jest przyznawana w formie pieniężnej lub niepieniężnej, w tym rzeczowej lub usługowej. Poniżej przedstawiono zakres udzielanego wsparcia w podziale na poszczególne kategorie.

Tabela nr 4. Rodzaje wsparcia udzielanego przez MOPS w latach 2014-2015.

Forma wsparcia	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie		Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Świadczenie pieniężne	506	486	506	486	965	967
świadczenie niepieniężne	441	308	441	308	626	613
Praca socjalna	523	527	523	527	987	975

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018

MOPS, poza przyznawaniem świadczeń pomocy społecznej, realizuje również zadania wynikające m. in. z ustaw o świadczeniach rodzinnych oraz o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Świadczenia alimentacyjne są formą pomocy państwa dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, które nie mają możliwości wyegzekwowania alimentów od dłużnika. Natomiast system świadczeń rodzinnych stanowi wsparcie dla rodzin gorzej usytuowanych w wychowaniu dziecka (dzieci) oraz w sytuacji, kiedy w rodzinie znajduje się osoba niepełnosprawna wymagająca opieki i pomocy. Świadczenia przyznawane w ramach obu wymienionych systemów mają charakter pomocy materialnej, a więc wpływają korzystnie na sytuację ekonomiczną osób i rodzin uprawnionych do ich otrzymywania. Skalę udzielanego w latach 2014-2015 wsparcia przedstawiono w dwóch poniższych tabelach.

Tabela nr 5. Liczba przyznanych świadczeń rodzinnych w latach 2014-2015

Rodzaj Świadczenia	Liczba Świadczeń	
	2014	2015
Zasiłek rodzinny	4970	5169
Dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	28	34
Dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	104	110
Dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	413	457
Dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	632	674
Dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	454	415
Dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	277	304
Dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	488	502
Zasiłek pielęgnacyjny	2935	2825
Świadczenie pielęgnacyjne	240	265
Specjalny zasiłek opiekuńczy	30	59
Jednorazowa zapomoga z tyt urodzenia się dziecka	67	62

Źródło: na podstawie danych udostępnionych przez dział Świadczeń Rodzinnych MOPS

Tabela Nr 6. Liczba świadczeń alimentacyjnych przyznawanych w latach 2014 - 2015

Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń
--------------------	------------------

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018

	2014	2015
Fundusz alimentacyjny	1438	1415

Źródło: na podstawie danych udostępnionych przez dział Świadczeń Rodzinnych MOPS

3.3 Piecza zastępcza

Zaburzenia relacji rodzinnych, zachowania na granicy patologii zagrażają zdrowemu stylowi życia i prowadzą do groźnych uzależnień. Rodzice koncentrują się na własnych problemach, uciekają w nałogi, a z czasem nie wypełniają swoich ról rodzicielskich, co skutkuje zaniedbywaniem dzieci, stosowaniem przemocy w rodzinie, aż po ingerencję instytucji zewnętrznych w rodzinę i umieszczeniem dzieci w zastępczych formach opieki.

W roku 2014 z terenu miasta Ciechocinka 7 dzieci przebywało w placówkach opiekuńczo wychowawczych i 9 dzieci zostało umieszczonych w rodzinach zastępczych, natomiast w 2015r. placówkach opiekuńczo wychowawczych przebywało 6 dzieci, w rodzinach zastępczych 10 dzieci.

Tabela 7. Statystyka umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej z wyszczególnieniem na formę.

Wyszczególnienie	Liczba dzieci z miasta Ciechocinka umieszczonych w pieczy zastępczej	
	2014	2015
Liczba dzieci z miasta Ciechocinka umieszczonych w placówkach opiekuńczo wychowawczych	7	6
Liczba dzieci z miasta Ciechocinka umieszczonych w rodzinach zastępczych	9	10

Źródło: Sprawozdania własne MOPS

3.4 Sytuacja osób bezrobotnych

Obszar województwa kujawsko – pomorskiego pod względem gospodarczym i ekonomicznym należy do regionów biednych i słabo rozwiniętych. Ciechocinek jako część tego obszaru, boryka się z wieloma problemami społecznymi, z których na pierwszy plan wysuwa się zjawisko bezrobocia. Jest ono uważane za podstawową przyczynę pozostawania ludzi w sferze ubóstwa, narastania konfliktów wewnątrz rodziny, a także odpowiada za jej dezorganizację i powstawanie patologii społecznych takich, jak alkoholizm, narkomania, przestępczość nieletnich. Stopa bezrobocia notowana w powiecie aleksandrowskim od wielu lat utrzymuje się na poziomie wyższym od średniej w kraju, jak też średniej w województwie.

Sytuacja w zakresie rejestrowanego bezrobocia w samym mieście Ciechocinek jest również trudna.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018

Tabela nr 8. Stan bezrobocia rejestrowanego w mieście Ciechocinek w latach 2014-2015.

Wyszczególnienie	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych	
	2014	2015
Bezrobotni ogółem	657	573
Bezrobotni długotrwale bezrobotni	409	335
Bezrobotni ogółem z prawem do zasiłku	112	97

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Aleksandrowie Kujawskim

Na podstawie przedstawionych powyżej danych można wnioskować, iż bezrobocie w Ciechocinku ma charakter bezzasiłkowy i dotyczy osób długotrwale już pozostających bez pracy. Szczególnie niepokojący jest fakt, iż tylko niewielki odsetek bezrobotnych jest uprawniony do pobierania zasiłku dla bezrobotnych, ponieważ sprzyja degradacji społecznej i ubożeniu rodzin oraz rodzi zwiększone zapotrzebowanie na świadczenia socjalne. Ten fakt świadczyć może również o tym, że większość osób figurujących w rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy to długotrwale bezrobotni lub osoby rejestrowane po raz kolejny. Ich aktywizacja i ponowna readaptacja na rynku pracy wiąże się ze zwiększonymi nakładami finansowymi. Sytuacja panująca na rynku pracy ma ogromny wpływ na poziom życia społeczeństwa. W ciągu ostatnich lat system pomocy społecznej obejmował wsparciem ok 10 % których najczęstszą przyczyną udzielania świadczeń społecznych było właśnie bezrobocie.

4. ANALIZA SWOT STANU ISTNIEJĄCEGO

Istotnym elementem diagnozy jest analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w obszarze wsparcia rodziny. Analizę SWOT w tym zakresie zawiera poniższa tabela. Analiza strategiczna polega na ocenie tych wszystkich elementów stanu istniejącego, które zostały rozpoznane. Głównie skupia się ona na odpowiedzi na pytania: – czy stanowią one silną, czy słabą stronę, tzn. czy są czynnikiem ułatwiającym, czy utrudniającym pożądaną rozwój? – jakie szanse lub zagrożenia dla gminy płyną z jego kontaktów z bliższym lub dalszym otoczeniem? Analiza sporządzonej kombinacji tych czynników pozwala na ocenę, jaki typ działań jest najbardziej użyteczny w osiągnięciu założonych celów. Jakościowa analiza strategiczna obecnej sytuacji rodziny, dziecka i systemu ich opieki oraz prawdopodobnej przyszłej sytuacji pozwala nam ukierunkować działania w ten sposób, by sprzyjały one osiągnięciu założonego celu.

Tabela 9. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
--------------	--------------

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018

<ul style="list-style-type: none"> – zaangażowani w działania pracownicy jednostek działających na rzecz dziecka i rodziny; – ciągle podnoszenie kwalifikacji pracowników jednostek i ośrodków działających na rzecz dziecka i rodziny; – funkcjonowanie świetlic: w tym socjoterapeutycznej; – funkcjonowanie Miejskiej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – funkcjonowanie Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie; – wykwalifikowana kadra pedagogiczna szkół znajdujących się na terenie gminy; – rozwój rodzinnych form opieki zastępczej. 	<ul style="list-style-type: none"> – niedostatecznie zakrojone akcje informacyjne w celu profilaktyki rozwoju patologii, uzależnień, przemocy w rodzinie itp.; - brak zintegrowanej informacji na temat instytucji działających na rzecz pomocy i zapewnienia bezpieczeństwa rodzinie; – brak świadomości społecznej o potrzebach w zakresie opieki; – potrzeba uzupełnienia działań placówek opiekuńczo- wychowawczych; – niski budżet na szkolenia i kształcenie kadry oraz działania własne jednostek świadczących usługi z zakresu pomocy dziecku i rodzinie; – ograniczona oferta alternatywnych form spędzania wolnego czasu, - brak świetlic dla młodzieży zagrożonej demoralizacją; – utrzymujące się wysokie bezrobocie; – znaczne obciążenie zawodowe pracowników socjalnych i innych pracujących na rzecz rodzin; – niezadowalający poziom wynagrodzeń pracowników instytucji pomocowych.
--	---

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – nawiązanie współpracy z zewnętrznymi jednostkami działającymi na rzecz dziecka i rodziny (organizacje non-profit); – wzrost liczby podmiotów pozyskujących środki zewnętrzne; – pozyskanie zewnętrznych dotacji na szkolenia i kształcenie kadry; – możliwość pozyskania środków z funduszy europejskich; – prace nad uporządkowaniem regulacji prawnych; – budowa platformy współpracy pracodawca – pracownik – rodzina; – wzmocnienie wartości moralnych oraz autorytetu rodziców; – umocowania prawne gwarantujące podejmowanie skutecznych działań w zakresie profilaktyki i wsparcia rodzin niewydolnych wychowawczo; – współpraca pomocy społecznej z mediami celem propagowania informacji prorodzinnych i prospołecznych; – rozwój wolontariatu; – tworzenie partnerstw działających na rzecz rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> – częste i niejasne zmiany w systemie prawnym; – brak koordynacji działań, rozproszenie podmiotów realizujących pomoc dziecku i rodzinie; – zmiany w zakresie finansowania opieki nad dzieckiem, brak zagwarantowanych odpowiednich środków finansowych; – postępujący zanik systemu wartości moralnych wśród młodzieży; – zanik autorytetów, kryzys wartości rodzinnych, patologizacja społeczeństwa; – zmiany zachodzące wewnątrz struktury rodziny, rozluźnienie więzi rodzinnych; – zanik kontaktów bezpośrednich między ludźmi na rzecz pośrednich, tj. telefonicznych, internetowych; – bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów; – pozostawanie w sferze ubóstwa, wykluczenia społecznego (tzw. zjawisko „dziedziczenia biedy”); – zbyt późne diagnozowanie problemu w rodzinie; – brak systemowych rozwiązań problemów społecznych, w szczególności bezrobocia, problemu kryzysu rodziny;

– kryzys gospodarczy, zła sytuacja ekonomiczna na rynku.
--

Na podstawie przeprowadzonej analizy SWOT zidentyfikowano misję na gruncie opieki nad dzieckiem i rodziną, którą określono jako:

„Konieczność stworzenia jednolitego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, którzy w związku z doświadczaną trudną sytuacją życiową wymagają profesjonalnego wsparcia”.

4.1 Działania do realizacji

Wspieranie rodziny jest niezwykle angażującym procesem i wymaga podejścia interdyscyplinarnego, gdyż dotyczy wszystkich obszarów funkcjonowania rodziny. Obejmuje ono działania zorientowane na zabezpieczenie potrzeb członków rodziny, budowanie prawidłowych relacji i więzi między nimi, tworzenie pozytywnego środowiska wychowawczego dla dzieci, zapobieganie patologiom, podejmowanie interwencji w sytuacjach kryzysowych i działań naprawczych w rodzinie. Na bazie analizy sformułowano następujące działania do realizacji:

1. Wsparcie interdyscyplinarne.

W pracy z rodziną ważna jest koordynacja działań różnych instytucji i służb wspierania rodziny. Zatem zakładamy, że praca ta będzie realizowana przez powoływanie grup interdyscyplinarnych, w skład których wchodzić będą w szczególności: asystent rodziny, pedagog, pracownik socjalny, przedstawiciel policji, kurator sądowy. Praca ta powinno skutkować trafniejszą diagnozą problemów, ustaleniem spójnego planu pomocy oraz uruchamiać mechanizmy współpracy z właściwymi instytucjami i służbami.

2. Prowadzenie i rozwój różnorodnych form wsparcia dziennego.

Rodziny wychowujące dzieci w wieku szkolnym, a zwłaszcza rodziny, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, potrzebują pomocy w zakresie organizowania dzieciom czasu wolnego, pokonywania trudności szkolnych, zaburzeń zachowania itp. W związku z tym konieczny jest rozwój różnorodnych środowiskowych form dziennej opieki nad dziećmi i młodzieżą w wieku szkolnym.

3. Pomoc w formie rodzin wspierających.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia rodziny i dziecka. Zadania rodziny wspierającej to m. in. pomoc w opiece nad dziećmi,

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018

prowadzeniu gospodarstwa domowego, wspólne spędzanie czasu wolnego. Pomoc ta będzie wynikać z przyjętego i zaakceptowanego planu pomocy rodzinie, a realizowana będzie na podstawie zawartej umowy. Rodzina wspierająca może otrzymać zwrot kosztów świadczonej pomocy, co zostanie określone w treści umowy. W celu podniesienia skuteczności oddziaływania rodzin wspierających, należy zadbać o ich przygotowanie poprzez poradnictwo oraz szkolenie.

4. Poradnictwo specjalistyczne.

Praca z rodziną może być prowadzona w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (pedagogicznego, prawnego, zawodowego, itp.), terapii systemowej rodzin, treningu umiejętności wychowawczych dla rodziców, psychoedukacji, mediacji. Narzędziem wzmocnienia rodziny może być również doradztwo w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego, dbałości o higienę osobistą i otoczenia. Tam, gdzie jest to potrzebne i możliwe, praca powinna opierać się o kontrakt z rodziną. Poradnictwo powinno dotyczyć sposobów zaspokajania potrzeb dziecka i rozwiązywania problemów wewnątrzrodzinnych. Terapia rodzin powinna być prowadzona z wykorzystaniem najnowszych metod i technik terapeutycznych. Niezwykle ważnym elementem jest również dostęp rodziny do pomocy prawnej, szczególnie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

5. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne.

W ramach działań profilaktycznych powinno uwzględnić się usługi dla rodzin wychowujących dzieci, szczególnie dzieci niepełnosprawne, które stanowią pomoc rodzicom w zapewnieniu należytej opieki w czasie, gdy nie mogą jej sprawować osobiście lub gdy ich kompetencje rodzicielskie są niedostateczne.

6. Organizowanie grup wsparcia, grup samopomocach i pomocy wolontarystycznej.

Kolejnym narzędziem wzmocnienia rodzin dysfunkcyjnych będzie pomoc wolontarystyczna oraz tworzenie grup wsparcia i grup samopomocowych. Ich celem będzie wymiana doświadczeń, zapobieganie izolacji, a także wzmocnienie systemu wsparcia.

7. Usługi asystenta rodziny.

Asystent rodziny prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej prawidłowe wychowanie dzieci. W okresie realizacji programu zakłada się objęcie usługami asystenta 30 – 40 rodzin.

8. Tworzenie i realizacja projektów i programów wspierających rodzinę.

Kolejnym narzędziem wsparcia dziecka i rodziny będzie tworzenie i realizacja programów i projektów osłonowych finansowanych głównie ze środków zewnętrznych.

9. Pomoc finansowa i rzeczowa dla rodzin.

Wsparcie i pomoc w ramach tego działania powinno być kierowane do osób i rodzin, które z różnych przyczyn nie mogą funkcjonować prawidłowo w oparciu o posiadane środki i zasoby. Wsparcie powinno być wielopłaszczyznowe i obejmować zarówno poprawę ich warunków bytowych jak i wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, barier w dostępie do leczenia, rehabilitacji, wypoczynku i inne. Priorytetem pomocy jest zapewnienie dzieciom i młodzieży ze środowisk zagrożonych i dysfunkcyjnych ciepłych posiłków, wyposażenia w podręczniki i artykuły szkolne, opieki przedszkolnej, wypoczynku i możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego.

10. Partycypacja w kosztach umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

W przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka, a także w placówce opiekuńczo – wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo – terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w 1-ym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w 2-im roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w 3-im roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

5. CELE, ZADANIA I MIERNIKI

5.1 Cel główny

Zapewnienie wsparcia rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

Rodzina jest pierwszą i podstawową komórką życia społecznego. Powołując się na definicję rodziny J. Szczepańskiego określamy nią grupę złożoną z osób połączonych stosunkiem małżeństwa i/ lub pokrewieństwa (bądź adopcji). Bezspornie, rodzinie przypisuje się wiele znaczących funkcji społecznych: prokreacyjną, czyli zapewniającą utrzymanie ciągłości społecznej, opiekuńczo – zabezpieczającą, socjalizacyjną, emocjonalną, kulturalną oraz materialno – ekonomiczną. Wymienione powyżej funkcje nieodzownie wiążą się z opieką nad dzieckiem. Zachwianie w prawidłowym sprawowaniu którejkolwiek z nich skutkować może powolnym procesem tworzenia się zaburzeń w rozwoju dziecka, bądź, idąc dalej – powstawaniem patologii. Dlatego tak bardzo

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018

ważne jest zorganizowanie systemu wsparcia odpowiadającego na realnie istniejące potrzeby rodziny. Głównym przesłaniem niniejszego Programu jest wsparcie rodziny w odbudowaniu prawidłowych relacji oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków. Wsparcie to powinno zostać udzielone rodzinie jak najwcześniej, tak by działać profilaktycznie, zapobiegając rozwojowi zaburzeń i patologii w początkowym stadium.

5.2 Cele szczegółowe

- 1) Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych służące przywróceniu rodzinie zdolności wykonywania tych funkcji.
- 2) Podniesienie kompetencji i umiejętności wychowawczych oraz opiekuńczych rodziców, które umożliwiają wychowywanie się dzieci w rodzinie naturalnej.
- 3) Poprawa funkcjonowania rodziny.
- 4) Zapewnienie infrastruktury i dostępności usług w zakresie opieki i poradnictwa specjalistycznego

5.3 Sposoby realizacji celów szczegółowych

Tabela nr 9. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych służące przywróceniu rodzinie zdolności wykonywania tych funkcji

Cel szczegółowy nr 1. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych służące przywróceniu rodzinie zdolności wykonywania tych funkcji		
Lp	Działania	Terminy
1.	Organizowanie dla rodzin spotkań służących wymianie doświadczeń oraz zapobieganiu izolacji w formie grup wsparcia lub grup samopomocowych.	na bieżąco
2.	Dostarczanie wiedzy i uczenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych.	na bieżąco, według potrzeb
3.	Podniesienie świadomości w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny.	na bieżąco, według potrzeb
4.	Pomoc w integracji rodziny.	na bieżąco, według potrzeb
5.	Pomoc rodzinie w opiece i wychowaniu dzieci przez utworzenie lub zlecenie prowadzenia placówki wsparcia dziennego.	w zależności od potrzeb, po przeprowadzeniu pogłębionej diagnozy
6.	racą z rodziną również w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną naturalną.	na bieżąco, według potrzeb

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018

7.	Pomoc w nauce szkolnej dzieciom objętym wsparciem asystenta rodziny	na bieżąco, zgodnie z potrzebami
8.	Zacieśnienie współpracy z podmiotami podejmującymi różnorodne działania na rzecz rodzin z dziećmi (poradnia psychologiczno-pedagogiczne, szkoły).	na bieżąco, zgodnie z potrzebami
9.	Udział w działaniach na rzecz rodzin i dzieci dotkniętych przemocą realizowane w ramach "Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie".	na bieżąco, zgodnie z potrzebami

Tabela nr 10. Podniesienie kompetencji i umiejętności wychowawczych oraz opiekuńczych rodziców, które umożliwiają wychowywanie się dzieci w rodzinie naturalnej

Cel szczegółowy nr 2. Podniesienie kompetencji i umiejętności wychowawczych oraz opiekuńczych rodziców, które umożliwiają wychowywanie się dzieci w rodzinie naturalnej		
Lp	Działania	Terminy
1.	Systematyczna praca asystenta z rodzinami z problemem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych polegająca m.in. na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci, sporządzaniu planów pracy z rodziną oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie.	na bieżąco
2.	Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcia ze strony asystenta rodziny, zwiększenie liczby rodzin objętych asystenturą rodzinną.	2016 - 2018
3.	motywowanie do korzystania z poradnictwa specjalistycznego, do udziału w warsztatach dla rodziców doskonalących umiejętności wychowawcze.	na bieżąco, według potrzeb
4.	Organizowanie spotkań, warsztatów poszerzających wiedzę rodziców dot. opieki i wychowania dziecka.	na bieżąco, według potrzeb

Tabela nr 11. Poprawa funkcjonowania rodziny.

Cel szczegółowy nr 3. Poprawa funkcjonowania rodziny w sferze socjalno-bytowej		
Lp	Działania	Terminy
1.	Wsparcie finansowe i rzeczowe dla rodzin.	na bieżąco, zgodnie z ustawami: – o pomocy społecznej, – o świadczeniach rodzinnych, – o pomocy osobom

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018

		uprawnionym do alimentów, – o dodatkach mieszkaniowych
2.	Obejmowanie dożywianiem w formie ciepłego posiłku wszystkich tego wymagających dzieci, w ramach rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.	na bieżąco, zgodnie z potrzebami
3.	Organizowanie zbiórek pomocy rzeczowej dla rodzin z dziećmi	na bieżąco
4.	Pomoc rodzinom w załatwianiu spraw związanych z uzyskaniem prawa do lokalu socjalnego lub komunalnego	na bieżąco, według potrzeb
5.	Stworzenie dzieciom i młodzieży możliwości uczestnictwa w zorganizowanych formach spędzania czasu wolnego i rozwijania zainteresowań poprzez przygotowanie i realizację programów i projektów socjalnych	2016 - 2018
6.	Doskonalenie form współpracy z instytucjami, organizacjami w celu lepszego rozeznania potrzeb i organizowania pomocy rodzinie.	na bieżąco, według potrzeb
7.	Pomoc w określeniu predyspozycji zawodowych, w wypracowaniu indywidualnego planu działania i wytyczeniu ścieżki rozwoju zawodowego oraz podniesienie atrakcyjności zawodowej	2016 – 2018
8.	Podnoszenie umiejętności osób bezrobotnych z zakresu komunikacji, rozwiązywania konfliktów, kształtowania aktywnych postaw życiowych, w tym zawodowych	2016 - 2018

Tabela nr 12. Zapewnienie infrastruktury i dostępności usług w zakresie opieki i poradnictwa specjalistycznego

Cel szczegółowy nr 4. Zapewnienie infrastruktury i dostępności usług w zakresie opieki i poradnictwa specjalistycznego		
Lp	Działania	Terminy
1.	Realizacja usług dla rodzin z dziećmi, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych	na bieżąco, według potrzeb
2.	Prowadzenie terapii i mediacji dla rodzin.	na bieżąco, według potrzeb
3.	Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne w oparciu o posiadane zasoby	
4.	Pomoc prawna szczególnie w zakresie prawa rodzinnego.	na bieżąco, według potrzeb
5.	Utworzenie lub zlecenie prowadzenia placówki wsparcia dziennego.	2016 r. - 2018 r. w zależności od potrzeb, po przeprowadzeniu pogłębionej diagnozy
6.	Zwiększenie zatrudnienia asystentów rodzin.	2016 - 2018

6. ZADANIA I MIERNIKI

- 1) Diagnoza i analiza przyczyn kryzysów rodzinnych.
- 2) Pomoc rodzinom w przezwyciężaniu problemów związanych z nieprawidłowym funkcjonowaniem.
- 3) Pomoc w integracji rodziny i niwelowanie barier uniemożliwiających prawidłowe relacje między członkami rodziny oraz rozwiązywanie sytuacji konfliktowych w rodzinach.
- 4) Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin.
- 5) Dążenie do reintegracji rodziny w celu poprawy sytuacji rodzinnej umożliwiającej powrót dziecka do rodziny naturalnej i do aktywnego uczestnictwa w życiu danego środowiska społecznego.

Tabela 13 . Zadania i mierniki do realizacji celów.

Nazwa celu	Nazwa zadania	Miernik	Termin realizacji
Diagnoza i analiza przyczyn kryzysów rodzinnych	Praca socjalna polegająca na diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, deficytów osobowościowych członków rodziny, zaniedbań względem dzieci oraz ocena sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.	Liczba rodzin poddanych diagnozie	2016 – 2018
	Przeprowadzenie wywiadu środowiskowego w rodzinie przeżywającej trudności,		2016 - 2018
	Konsultacje ze specjalistami w celu sprecyzowania czynników mających wpływ na dysfunkcjonalność rodziny.	Liczba rodzin poddanych diagnozie	2016 - 2018
Pomoc rodzinom w przezwyciężaniu problemów związanych z nieprawidłowym funkcjonowaniem	Organizowanie dla rodzin spotkań, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz	Liczba rodzin przeżywających trudności	2016 - 2018

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018

	zapobieganie izolacji, zwanych dalej „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”,		
	Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności dostęp do konsultacji i specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego, pedagogicznego, prawnego i terapeutycznego),	Liczba powstałych „grup wsparcia” i „grup samopomocowych	2016 - 2018
	Umożliwienie rodzinom korzystania z pomocy asystenta rodziny.	Liczba rodzin przeżywających trudności 2.Liczba asystentów rodziny	2016 - 2018
Pomoc w integracji rodziny i niwelowanie barier uniemożliwiających prawidłowe relacje między członkami rodziny oraz rozwiązywanie sytuacji konfliktowych w rodzinach	Zapewnienie członkom rodziny możliwości korzystania z pomocy specjalistów, terapii w różnorodnych zakresach dysfunkcji (terapii indywidualne, grupowe).	1. Liczba rodzin przeżywających trudności 2.Liczba terapii indywidualnych 3.Liczba terapii grupowych 4.Liczba specjalistów przeprowadzających terapię	2016 - 2018
	Organizowanie mediacji jako formy metody pomocy w rozwiązywania konfliktów rodzinnych.	Liczba rodzin przeżywających trudności 2.Liczba mediacji	2016 - 2018
Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin	Motywowanie członków rodziny do podjęcia działań na rzecz ograniczenia, bądź niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii leczenia uzależnień – współpraca z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policją, Zespołem Interdyscyplinarnym	Liczba rodzin przeżywających trudności 2.Liczba terapii	2016 - 2018

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018

	ds. przeciwdziałania przemocy, itp.		
	Angażowanie rodzin do udziału w projektach, szkoleniach, warsztatach kształtujących umiejętności planowania swojej przyszłości zawodowej i osobistej oraz motywujących do podjęcia pracy, w	1. Liczba rodzin przeżywających trudności 2. Liczba organizowanych szkoleń oparciu o własne zasoby,	2016 – 2018
	Podejmowanie działań interwencyjnych w sytuacji zagrożenia	1. Liczba rodzin przeżywających trudności 2. Liczba sytuacji zagrażających i interwencyjnych	2016 - 2018
Dążenie do reintegracji rodziny w celu poprawy sytuacji rodzinnej umożliwiającej powrót dziecka do rodziny naturalnej i do aktywnego uczestnictwa w życiu danego środowiska społecznego.	Świadczenie pomocy rodzinom przeżywającym trudności w wychowywaniu i opiece nad dziećmi w przezwyciężeniu problemów życiowych stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną	Liczba rodzin przeżywających trudności 2. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	2016 -2018
	Pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowywaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny naturalnej, przywracanie prawidłowego funkcjonowania rodzin, poprzez wsparcie asystenta rodziny	Liczba rodzin przeżywających trudności 2. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej 3. Liczba asystentów rodziny	2016 - 2018
	Pomoc asystenta rodziny w	1. Liczba dzieci umieszczonych w	2016 - 2018

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018

opracowaniu planu pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.	pieczy zastępczej 2.Liczba asystentów rodziny	
Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinny domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	2016 - 2018

7. REZULTATY

Zakładane rezultaty realizacji programu obejmują: – wzrost umiejętności opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach, – poprawa i wzrost jakości w zakresie funkcjonowania rodziny, – zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej, – wzrost świadomości społeczeństwa na temat prawidłowego funkcjonowania rodziny i poprawnych relacji rodzinnych, – umożliwienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej powrotu do rodziny naturalnej poprzez przywrócenie jej prawidłowych funkcji, – rozwój efektywnej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami realizującymi program wspierania rodziny.

8. ZASOBY

Gminny Program Wspierania Rodziny został oparty na założeniu, że jest to proces ciągłych, pełnych, zorganizowanych i skoordynowanych działań, realizowanych przez wiele podmiotów zaangażowanych w pracę dla dobra rodzin i ich dzieci. W mieście Ciechocinek wśród nich można wymienić: – Urząd Miejski w Ciechocinku; - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechocinku; – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Aleksandrowie Kujawskim; – Powiatowy Urząd Pracy w Aleksandrowie Kujawskim; – Miejski Zespół Interdyscyplinarny ds. Przemocy w Rodzinie; – Sąd Rejonowy w Aleksandrowie Kujawskim; – Kuratorzy Sądowi; – Komenda Powiatowa Policji w Aleksandrowie Kujawskim; – szkoły; – Świetlica Socjoterapeutyczna przy MOPS w Ciechocinku – Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Aleksandrowie Kujawskim; – organizacje pozarządowe; – placówki służby zdrowia; – kościoły i związki wyznaniowe; – instytucje kulturalne i sportowe; – placówki opiekuńczo – wychowawcze; – świetlice środowiskowe.

9. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018 będzie się odbywało, w zależności od możliwości i potrzeb, przy udziale środków pochodzących z: – budżetu samorządu; – budżetu państwa; – budżetów instytucji i organizacji partnerskich; – innych źródeł.

10. MONITOROWANIE

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2016 – 2018 w Ciechocinku jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechocinku. Spodziewanym efektem realizacji programu ma być polepszenie sytuacji rodzin i dzieci, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodzin i dzieci. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej będzie przedstawiał Radzie Miejskiej w Ciechocinku sprawozdanie z realizacji Programu do 31 marca każdego roku.

Monitorowanie działań będzie dokonywane również poprzez analizę następujących danych:

- 1) ilość porad udzielanych przez specjalistów w miejskich instytucjach samorządowych lub w organizacjach pozarządowych realizujących zadania na zlecenie miasta;
- 2) ilość interwencji kryzysowych;
- 3) liczba osób uczestniczących w konferencjach, szkoleniach;
- 4) liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z określeniem przyczyn oraz struktury tych rodzin;
- 5) liczba rodzin niewydolnych wychowawczo i opiekuńczo;
- 6) liczba rodzin, doświadczających przemocy domowej;
- 7) liczba dzieci objętych pomocą społeczną;
- 8) liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 9) liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 10) liczba dzieci powracających z systemu pieczy zastępczej do rodzin naturalnych;
- 11) liczba osób usamodzielnionych;
- 12) kwota wydatkowana na realizację różnych programów celowych ze wskazaniem źródeł finansowania;
- 13) kwota wydatkowana na koszty utrzymanie dzieci w systemie pieczy zastępczej;
- 14) kwota wydatkowana na koszty pobytu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- 15) kwota wydatkowana na pomoc społeczną skierowaną do rodzin wychowujących dzieci, w formie posiłku w szkole, opłat za przedszkole.

11. PODSUMOWANIE

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018

Rodzina wypełniając swoją funkcję, zwłaszcza wychowawczą wpływa na rozwój emocjonalny i intelektualny młodego pokolenia. Rodzina jako naturalne środowisko rozwoju dziecka, przeżywając trudności w opiece nad dzieckiem i wychowywaniu dzieci, wymaga wsparcia dla dobra nie tylko dzieci, ale też wszystkich jej członków. Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodzin jest też największym zyskiem dla społeczności lokalnej, w każdej sferze. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej weszła w życie 1 stycznia 2012 r. i kształtuje sferę działań państwa na rzecz rodzin przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, które to działania niejednokrotnie skutkują umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej. Ustawa wprowadziła rozwiązania systemowe, które poprzez intensywną profilaktykę i pracę z rodziną przyczyniają się do poprawy jakości pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez te rodziny i w konsekwencji przeciwdziałają umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest aktem prawnym, dotyczącym nie tylko zagadnień regulowanych dotychczas w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163, z późn. zm.), ale również zmieniającym wiele innych aktów prawnych – od kodeksów: rodzinnego, opiekuńczego, postępowania cywilnego, pracy poprzez przepisy samorządowe, zdrowotne, oświatowe, z zakresu zabezpieczenia społecznego, postępowania w sprawach nieletnich i inne. W stosunku do wcześniejszych uregulowań prawnych, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła następujące zmiany:

- 1) podkreślenie konieczności integralnego postępowania w zakresie zagadnień pieczy zastępczej w powiązaniu z profilaktyką przeciwdziałającą umieszczeniu w pieczy zastępczej,
- 2) stworzenie nowych rozwiązań w zakresie organizacji systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, takich jak:

– asystent rodziny – osoba zatrudniona w gminie do wspierania rodzin wychowujących dzieci, w której wystąpiły problemy opiekuńczo-wychowawcze; – organizator rodzinnej pieczy zastępczej – instytucja powoływana w powiecie w celu zapewnienia rodzinom zastępczym i rodzinnym domom dziecka wsparcia pedagogicznego, psychologicznego, prawnego, itp.; – koordynator rodzinnej pieczy zastępczej – osoba zatrudniona u organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, której zadaniem jest wspieranie rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka;

- 3) wprowadzenie prymatu rodzinnych form pieczy zastępczej przy jednoczesnych nowych wymogach dotyczących standardu liczby i wieku dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej (deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej),
- 4) stworzenie nowych rozwiązań z zakresu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków,
- 5) wprowadzenie zmian organizacyjnych z zakresu procedur przysposobienia.

Problem dzieci zaniedbanych oraz funkcjonowania rodzin problemowych dotyczy wielu dziedzin

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018

polityki społecznej i tylko kompleksowe podejście do tego zagadnienia i ścisła współpraca wielu instytucji państwowych i pozarządowych, szczególnie na poziomie lokalnym, najbliższym dziecku, przyczynia się do zmniejszenia skali niekorzystnych zjawisk w tym obszarze. Istotą rozwiązań, ujętych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jest spójny system narzędzi opieki nad dzieckiem i rodziną je wychowującą, jeżeli ma ona trudności w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji. Działania podejmowane w ramach tego systemu mają zapewnić rodzinie taką pomoc, aby w jej efekcie wyeliminowane zostało zagrożenie zabrania dziecka z rodziny lub zapewniony został szybki powrót do rodziny dziecka, które z uwagi na jego dobro okresowo musiało zostać umieszczone poza nią. Dlatego też przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nałożyły na gminy obowiązek prowadzenia pracy z rodziną w środowisku, aby wzmocnić rodziny zagrożone czasową utratą prawa do wychowywania dzieci. Sprawą kluczową dla samorządów gmin jest odpowiedni do potrzeb i sytuacji rodziny dobór narzędzi jej wsparcia. Właśnie w tym zakresie ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej daje samorządom pewną swobodę, czyniąc część świadczeń obligatoryjnymi, a część fakultatywnymi lub rozkładając w czasie – tak jak to ma miejsce w przypadku asystenta rodziny – ich obligatoryjność. Tym samym w/w ustawa podkreśla prawo władz samorządowych do prowadzenia własnej polityki rodzinnej, z uwzględnieniem specyfiki problemów społecznych oraz posiadanych zasobów. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej przeprowadziło badanie na temat przyczyn umieszczania dzieci w pieczy zastępczej w 2014 r. zbadano przyczyny umieszczania dzieci w pieczy zastępczej na próbie 77 440 dzieci, przebywających w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych, co stanowiło 98,5% tej populacji. Jako główne przyczyny wskazano:

- 1) uzależnienie rodziców – 39,62%;
- 2) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – 25,17%;
- 3) pólsieroctwo – 8,52%;
- 4) sieroctwo – 4,46 %;
- 5) przemoc w rodzinie – 3,63%;
- 6) niepełnosprawność co najmniej jednego z rodziców – 3,24%;
- 7) długotrwała lub ciężka choroba co najmniej jednego z rodziców – 3,04%;
- 8) pobyt za granicą co najmniej jednego z rodziców (praca zarobkowa) – 2,98%;
- 9) ubóstwo – 1%;
- 10) nieodpowiednie warunki mieszkaniowe – 0,90% ogółu dzieci;
- 11) bezrobocie – 0,46% ogółu dzieci.

Powyższe dane potwierdzają, że drogą zahamowania zjawiska kierowania dziecka do pieczy zastępczej jest intensyfikacja pracy z rodziną biologiczną dziecka, głównie poprzez kierowanie do niej działań z zakresu profilaktyki uzależnień, poradnictwa rodzinnego i kształtowania umiejętności

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018

wychowawczych. Dane dotyczące przyczyn umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej w sposób jednoznaczny podkreślają wagę działań profilaktycznych i pracy z rodziną w działaniach na rzecz ograniczania liczby dzieci umieszczanych poza rodziną. Gminny Program Wspierania Rodziny zakłada tworzenie warunków dla poprawy jakości życia rodzin i dzieci. Wskazane zadania do realizacji celów zawierają przede wszystkim działania profilaktyczne i wspierające. Należy podkreślić, że wspierając rodzinę przyczyniamy się do rozwoju i wzmocnienia więzi w całej społeczności. W rodzinę należy inwestować i wierzyć w możliwość samodzielnego wykonywania podstawowych funkcji. W rodzinie wychowują się kolejne pokolenia, które w okresie swej dorosłości kształtują społeczeństwo. Dzięki uzyskanemu przez rodzinę wsparciu zmieniają się relacje panujące w rodzinie, eliminowane są błędy wychowawcze, rodzice dzięki stałemu motywowaniu przez asystenta rodziny biorą udział w różnego rodzaju terapiach odpowiednich do występujących problemów, dzieci uczestniczą w zajęciach pozaszkolnych i w zajęciach z pedagogiem. Wieloaspektowa praca z rodziną naturalną, ochrona odpowiedniego poziomu życia rodziny oraz rozwój specjalistycznego wsparcia pozwoli na ograniczenie umieszczenia dzieci w różnych formach pieczy zastępczej. Należy zauważyć, że wspieranie rodziny, to jednocześnie rozwój i wzmocnienie społeczności lokalnej. W rodzinie bowiem dorastają kolejne pokolenia, kształtuje się „kapitał ludzki”, który w przyszłości będzie tworzył społeczeństwo i wpływał na tempo jego rozwoju. Z uwagi na przyczyny umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, wśród których przeważają uzależnienia rodziców i bezradność w prawach wychowawczych, konieczne jest podejmowanie przez gminę dodatkowych działań zmierzających do zwiększenia liczby zatrudnionych w gminie asystentów rodziny oraz intensyfikacji profilaktyki uzależnień oraz poradnictwa rodzinnego.